

УДК [378.143.091.33:81'273]:005.591.6

**ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ У НАВЧАННІ
МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТИ**

кандидат педагогічних наук, доцент Сяська Н. В.

Рівненський державний гуманітарний університет, Україна, Рівне

Охарактеризовано аспекти, завдання підготовки майбутніх філологів в умовах модернізації освіти. Обґрунтовано особливості та основні тенденції формування сучасного вчителя іноземної мови у процесі підвищення кваліфікації, вивчення сучасних інтерактивних методів навчання іноземній мові, що існують у вітчизняній та зарубіжній методиці. Розглянуто умови для їх творчого використання у вищих навчальних закладах. Визначено напрями підвищення ефективності навчання іноземної мови. Обґрунтовано шляхи вдосконалення та модернізації процесу викладання іноземних мов у вищій школі.

Ключові слова: інноваційні технології, проектна діяльність, особистісно орієнтований підхід, творча особистість, модульна технологія.

кандидат педагогических наук, доцент Сяская Н. В. Использование интерактивных методов при обучении будущих филологов в условиях модернизации образования / Ровенский государственный гуманитарный университет, Украина, Ровно

Охарактеризованы аспекты, задачи подготовки будущих филологов в условиях модернизации образования. Обоснованы особенности и основные тенденции формирования современного учителя иностранного языка в процессе повышения квалификации, изучения современных интерактивных методов обучения иностранному языку, существующих в отечественной и зарубежной методике. Рассмотрены условия для их творческого использования в высших учебных заведениях. Определены направления

повышения эффективности обучения иностранному языку. Обоснованы пути совершенствования и модернизации процесса преподавания иностранных языков в высшей школе.

Ключевые слова: инновационные технологии, проектная деятельность, личностно ориентированный подход, творческая личность, модульная технология.

PhD in Pedagogy, Syaskaya N. V. Use of interactive methods in teaching future philologists in the modernization of Education / Rivne State Humanitarian University, Ukraine, Rivne

The aspects and the task of future philologists training under the conditions of educational modernization is characterised. The main features and trends shaping of the modern foreign language teachers during training is grounded, the study of modern interactive methods of teaching foreign language, existing in domestic and foreign methodology. The conditions for their creative use in higher education is considered. The directions of efficiency of foreign language learning is identified here. The ways of improvement and modernization of foreign languages teaching in high school are proved.

Key words: innovative technologies, project activity, personally oriented approach, creative person, modular technology.

Вступ. Сучасний стан міжнародних зв'язків України у різноманітних сферах життєдіяльності, вихід її у європейський та світовий простори, нові політичні, соціально-економічні та культурні реалії потребують певних трансформацій і у сфері освіти як важливого державного інституту, у тому числі й у галузі навчання іноземних мов. Усе це зумовлює визначення основних стратегічних напрямків удосконалення цілей, змісту, методів, прийомів і засобів навчання іноземної мови. Сьогодні в Україні поступово відбувається реформування навчального процесу згідно з Загальноєвропейськими вимогами щодо якості освіти [1, с. 7].

Вимоги часу й розпочата радикальна реформа системи освіти в Україні орієнтують нинішніх і майбутніх вчителів на відмову від авторитарного стилю навчання, на застосування методів, які сприяють розвитку творчих засад особистості з урахуванням індивідуальних особливостей учасників навчального процесу й спілкування. Проблема інноваційних підходів до вивчення іноземної мови досліджується багатьма вітчизняними та зарубіжними педагогами (О. М. Дичківська, Г. В. Баранова, Н. І. Гез, Г. О. Крючков, Б. А. Лапідус, М. В. Ляховицький, О. Б. Тарнопольський, О. Б. Ярова) та ін.

Метою даної статті є науково-теоретичне обґрунтування особливостей та основних тенденцій формування сучасного учителя іноземної мови у процесі підвищення кваліфікації, вивчення сучасних інтерактивних методів навчання іноземній мові, що існують у вітчизняній та зарубіжній методиці та розгляд умов для їх творчого використання у вищих навчальних закладах.

Досягнення цієї мети передбачає вирішення наступних завдань: охарактеризувати напрямки сучасних інтерактивних методів навчання в умовах входження України в світове освітнє та інформаційне середовище, обґрунтувати аспекти, завдання підготовки майбутніх філологів в умовах модернізації освіти.

Модернізація процесу викладання іноземних мов у вищій школі викликала необхідність використання нового, так званого особистісно орієнтованого підходу до викладання дисципліни. Базовими положеннями цієї методики є спрямованість на розвиток особи, яку навчають, як активного суб'єкта навчальній діяльності, підвищення ролі самостійної роботи, контролю і самоконтролю за ходом та результатами оволодіння іноземною мовою [2, с. 28]. Все це знайшло відображення в загальноприйнятій нині у вищій школі модульній технології навчання, яка трактує модуль двояко: як блок інформації, що підлягає самостійному

засвоєнню, і як особливу процедуру, що забезпечує оволодіння оптимальним способом вивчення матеріалу.

Інноваційним положенням модульної технології навчання є той факт, що студент поставлений в умови, коли він сам повинен здобувати знання за допомогою наданої йому інформації, формувати навички операції навчальним матеріалом, використовуючи надані йому інструкції. Реалізація цієї технології проходить 3 етапи – первинного ознайомлення з новим матеріалом; самостійної аудиторної або позааудиторної роботи і самоконтролю; етап підсумкового контролю.

Специфіка модульної технології навчання іноземним мовам полягає в тому, що студенти з більшою часткою самостійності, ніж в традиційному навчанні, досягають конкретних цілей, а саме: де безпосередньо стане в нагоді вивчений матеріал, де він знаходиться і як його знайти, що вивчити, яке завдання приготувати, як перевірити себе, в якій формі і яким за змістом буде підсумковий контроль? Досвід практичної діяльності свідчить про те, що новаторська модульна технологія зайняла міцне місце в системі навчання іноземним мовам у вищій школі і дозволяє поєднувати традиційні та інноваційні методи викладання як при аудиторній, так і при самостійній роботі.

Викладачеві важливо знати новітні методи викладання іноземної мови, спеціальні навчальні техніки та прийоми, щоб оптимально підібрати той чи інший метод викладання відповідно до рівня знань, потреб, інтересів студентів. Адже, методи навчання не є якимись простими “алгоритмізованими одиницями”, їх раціональне та вмотивоване використання на заняттях з іноземної мови вимагає креативного підходу з боку викладача, адже педагогіка є наукою і мистецтвом одночасно, тому і підхід до вибору методів навчання має ґрунтуватися на творчості педагога [3, с.6].

На сучасному етапі розвитку суспільства особливої актуальності набуває проблема формування суспільно-активної, творчої, компетентної особистості, яка самостійно генерує нові ідеї, приймає нестандартні рішення. Останнім часом широкого розповсюдження в педагогічній практиці набули інтерактивні технології навчання, сутність яких у тому, що навчальний процес відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх учасників. Жоден викладач, попередньо не пройшовши школу сучасного педагога, не зможе оперувати відповідними знаннями, щоби полегшити навчання й покращити рівень компетенції студентів. Здається, це утопія. Але вже сьогодні, як в Україні, так і за кордоном, педагогіка масово працює над апробацією в навчальних закладах інтерактивних методів. Сьогодні такий вид навчання називають особистісно зорієнтованим. Він виходить із самоцінності особистості, її духовності та суверенності. Його метою є формування людини як неповторної особистості, творця самої себе та своїх обставин. Визначальним для особистісно зорієнтованого навчання має бути соціокультурний діалог у системі «педагог-дитина» на основі її розуміння, прийняття й визнання. Як найактивніше сприяють цьому інтерактивні методи навчання [4, с. 56]. Термін "інтерактивний" прийшов до нас із англійської і має значення "взаємодіючий". Існують різні підходи до визначення інтерактивного навчання. Одні вчені визначають його як діалогове навчання. Інтерактивний - означає здатність взаємодіяти чи знаходитись у режимі бесіди, діалогу з чим-небудь (наприклад, комп'ютером) або ким-не будь (людиною). Отже, інтерактивне навчання - це перш за все діалогове навчання, у ході якого здійснюється взаємодія вчителя та учня.

Інноваційні технології включають такі підходи до викладання іноземних мов, як інтерактивні методи викладання, що передбачають відмову від авторитарного стилю викладання; орієнтацію на особисті якості студента; розвиток таких форм навчання, як діалог та полілог; розуміння

іншомовної комунікації як спонукання партнера до діяльності мовленнєвого та немовленнєвого порядку; розгляд знань як сукупності навичок, що актуалізуються у системі діяльності студента; розвиток зацікавленості студентів у здобутті знань; оцінювання; самооцінювання. [5, с. 189].

Однією з інтерактивних методик навчання є проектна робота, яка передбачає створення проекту одним, двома чи групою вихованців. Робота над проектом дозволяє задіяти в процесі навчання не тільки інтелект, досвід, свідомість людини, а також її почуття, емоції, вольові якості, сприяє «зануренню» в навчальний матеріал, визначенню особистістю свого емоційно-ціннісного ставлення до нього, підвищенню ефективності, засвоєння. Проектна робота передбачає включення механізмів запам'ятовування й відтворення інформації іншим; застосування знань у варіативних ситуаціях; розуміння причинно-наслідкових зв'язків; наведення аргументів і доказів. Проектна діяльність сприяє розвитку ініціативи, самостійності, організаторських здібностей, стимулює процес саморозвитку. Метод проектів сприяє не лише розкриттю можливостей і здібностей, а й усвідомленню, оцінці особистісних ресурсів, визначенню особистісно значущих і соціально ціннісних перспектив. Актуалізація внутрішніх сил здійснюється самою особистістю. Студент намагається оволодіти необхідною інформацією, знаннями, актуалізує ті чи інші здібності. Природні задатки й відкидає ті, які заважають йому в досягненні мети.

Останнім часом досить активно розробляється методика використання комп'ютерних програм, які набувають сьогодні все більшого застосування. Комп'ютерні програми відкривають широкі можливості для удосконалення процесу навчання іноземної мови. Це зумовлено наявністю в комп'ютерних програмах нових дидактичних функцій, які неможливо відтворити у відеофонограмі. Комп'ютерна програма дозволяє здійснювати навчання та контроль засвоєння іноземної мови в різних режимах самостійного пошуку і на різних рівнях складності. Збільшені вимоги до випускників вищих

навчальних закладів і реалії життя ставлять перед викладачами завдання вивчати і впроваджувати в навчальну практику найбільш ефективні методики і технології, поєднувати традиційні і інноваційні методи в навчанні, творчо розвивати набутий практичний і теоретичний досвід викладання дисципліни.

Висновки. Вивчення вітчизняних і зарубіжних джерел, а також досвід практичної діяльності дозволяють зробити висновок про те, що на сучасному етапі йде активний пошук шляхів вдосконалення та модернізації процесу викладання іноземних мов у вищій школі. Тому, розглянуті у статті питання не вичерпують визначеної проблеми. Перспективу подальших розвідок вбачаємо у практичній реалізації інтерактивних методик у навчанні майбутніх бакалаврів-філологів.

Література:

- 1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / [науковий редактор українського видання доктор пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва]. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.*
- 2. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті (проект). – К: Стилос, 2001. – 342 с.*
- 3. Крючков Г. О. Болонський процес як гармонізація Європейської системи вищої освіти // Іноземні мови в навчальних закладах: науково-методичний журнал. – 2004 – №1. – С. 4-8.*
- 4. Ярова О. Б. Технології критичного мислення як засіб реалізації особистісно орієнтованого навчання іноземних мов / О. Б. Ярова // Педагогічні науки: Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету. – Бердянськ: БДПУ, 2008. – № 4. – С. 108 – 113.*
- 5. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології / І. М. Дичківська // . – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.*

References:

1. *Zagalnoyevropeyski Rekomendatsii z movnoyi osvity: vyvchennya, vykladannya, otsinyuvannya / [naukovyi redactor ukrainskogo vydannya doctor ped. nauk, proph. S. Y. Nikolayeva].- K. : Lenvit, 2003.- 273s.*
2. *Natsionalna doctryna rozvytku osvity v Ukraini v XXI stolitti (proekt). - K: Stylos, 2001. - 342 p.*
3. *Kryuchkov G. O. Bolonskyi protses yak garmonizatsiya Yevropeiskoi systemy vyshchoi osvity // Inizemni movy v navchalnyh zakladah: naukovo-metodychnyi zhurnal. – 2004 - №1. – S. 4-8.*
4. *Yarovaya O. B. Technologii krytychnogo myslennya yak zasib realizatsii osobystisno-orientovanogo navchannya inozemnych mov / O. B. Yarovaya // Pedagogical Sciences: Proceedings of Berdyansk State Pedagogical University. - Berdyansk: BSPU, 2008. - № 4. -P. 108 - 113.*
5. *Dychkivskya I. M. Innovatsiyni pedagogichni tehnologii / I. M. Dychkivska // – K.: Akademydav, 2004. – 352s.*